

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.11.1976, sp. zn. 4 Tz 26/76, ECLI:CZ:NS:1976:4.TZ.26.1976.1

Číslo: 35/1977

Právní věta: K podmínkám přijetí záruky společenské organizace za nápravu obviněného.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.11.1976

Spisová značka: 4 Tz 26/76

Číslo rozhodnutí: 35

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Záruka společenské organizace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 49 odst. 1

§ 155 odst. 1 písm. a

§ 155 odst. 2

§ 58 odst. 1 písm. b

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 35/1977 sb. rozh.

K podmínkám přijetí záruky společenské organizace za nápravu obviněného.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 16. 11. 1976 sp. zn. [4 Tz 26/76.](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČSR zrušil Nejvyšší soud ČSR rozsudek krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 4. 1976 sp. zn. 2 To 141/76, jímž byl k odvolání obviněného L. S. zrušen rozsudek okresního soudu v České Lípě ze dne 3. 3. 1976 sp. zn. 3 T 291/75 ve výroku o nepodmíněnosti trestu odnětí svobody a jímž bylo rozhodnuto, že s přihlédnutím k záruce organizace ROH při n. p. Strojinvestav Praha se výkon trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců obviněnému podmíněně odkládá na zkušební dobu tří roků. Nejvyšší soud ČSR rozhodl sám ve věci tak, že odvolání obviněného proti rozsudku soudu prvního stupně zamítl jako nedůvodné.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v České Lípě ze dne 3. 3. 1976 sp. zn. 3 T 291/75 byl obviněný L. S. uznán vinným trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm.

a) tr. zák. a odsouzen podle § 155 odst. 2 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců, k jehož výkonu byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny, a podle § 49 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti řízení motorových vozidel na dobu 2 roků.

Podle zjištění okresního soudu záležela trestná činnost obviněného v tom, že obviněný dne 30. 3. 1975 kolem 02.00 hod. řídil svůj osobní automobil zn. Š 1000 MB z Varnsdorfu směrem na Jablonné v Podještědí, okres Česká Lípa, a když byl opakovaně kolem 02.30 až 02.45 hod. téhož dne na státní silnici Svor - Jablonné v Podještědí zastavován hlídkou dopravní služby VB Česká Lípa nstržm. F. Š. a členem PS VB R. J., najížděl na členy hlídky, aby znemožnil zjištění své totožnosti a také proto, že automobil řídil v podnapilém stavu; při druhém pokusu o únik narazil přední částí vozidla na člena PS VB R. J., kterého lehce zranil na bérce pravé nohy a při snaze z místa činu ujet, v důsledku rychlé jízdy a podnapilosti v blízkosti Jablonného v Podještědí havaroval.

Obviněný byl původně stíhán okresním prokurátorem i pro trestný čin opilství podle § 201 tr. zák. Tohoto jednání se obviněný dopustil přede dnem rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 8. 5. 1975, a proto byl tento trestný čin vypuštěn z výrokové části a v důvodech rozsudku uvedeno, proč k tomuto postupu došlo.

Rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 4. 1976 sp. zn. 2 To 141/76 byl k odvolání obviněného rozsudek okresního soudu zrušen podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. ve výroku o nepodmíněnosti trestu odnětí svobody a podle § 259 odst. 3 tr. ř. byl obviněnému za současného přijetí společenské záruky nabídnuté základní organizací Revolučního odborového hnutí n. p. Strojinvestav Praha výkon trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří roků.

Proti rozsudku krajského soudu podal ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona, ve které vytýká, že při hodnocení podmínek pro podmíněné odsouzení podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák. musí soud přihlížet nejen k osobě pachatele a výchovné síle kolektivu, který za jeho nápravu nabídl záruku, ale musí zvážit i dosažení účelu trestu podle § 23 odst. 1 tr. zák. a hodnotit vedle okolností charakterizujících osobu pachatele též ostatní okolnosti uvedené v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Teprve po zvážení všech okolností lze rozhodnout, zda požadavek ochrany společnosti může být splněn jen pohrůžkou trestem, resp. zda k dosažení účelu trestu je výkon trestu odnětí svobody nutný. Podle stížnosti pro porušení zákona krajský soud uvedeným způsobem nepostupoval a zejména přehlédl, že ve stupni nebezpečnosti spáchaného činu pro společnost se promítá i materiální význam formálního znaku použití zbraně. Obviněnému nemohlo jít jen o ujetí z místa činu, neboť na hlídku VB přímo najížděl, především při svém druhém útoku, aby jí tak znemožnil zákrok vůči své osobě. Krajský soud, jak dále dovozuje stížnost pro porušení zákona, podcenil i význam chráněného zájmu, míru zavinění a způsob provedení činu proti výkonu pravomoci veřejných činitelů, kteří byli činem obviněného bezprostředně a vážným způsobem ohroženi na zdraví. Krajský soud měl také uvážit, zda obviněnému neměla být přičítána i přitěžující okolnost podle § 34 písm. b) tr. zák. V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti ČSR navrhl nápravu vadného rozsudku krajského soudu ve výroku o podmíněném odkladu výkonu trestu.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, a shledal, že rozsudkem krajského soudu byl porušen zákon.

Vina obviněného L. S. byla zjištěna ve shodě s výpověďmi svědků F. Š., R. J., V. H. a A. K. a těmito důkazy také spolehlivě prokázána. Podle protokolu o lékařském vyšetření jeví obviněný jednu hodinu po činu známky požití alkoholu a měl 1,35 promile alkoholu v krvi. K pochybení nedošlo ani při právním posouzení skutku obviněného.

Naproti tomu je třeba souhlasit se stížností pro porušení zákona v tom směru, že krajský soud nedůvodně zrušil v přezkoumávaném rozsudku okresního soudu výrok o nepodmíněnosti uloženého trestu odnětí svobody a obviněnému výkon tohoto trestu podmíněně odložil. Krajský soud přijal záruku odborové organizace z pracoviště obviněného, která byla nabídnuta za jeho nápravu až v průběhu odvolacího řízení, když pouze zjistil, že záruka bude realizována dvěma určenými spolupracovníky obviněného. Dále přitom uvedl, že i když jednání obviněného je značně společensky nebezpečné a že jen náhodou nedošlo k ublížení na zdraví členů hlídky VB, bylo užití automobilu jako zbraně již vyjádřeno právním posouzením a že proto tuto skutečnost nelze obviněnému přičítat podruhé při úvaze o trestu. Obviněný žil dosud řádným životem a vzhledem k tomu, že prvotním motivem jeho jednání byla snaha ujet hlídce VB a teprve druhotně s tím bylo spjata najetí na členy této hlídky, krajský soud po zvážení způsobu, jakým má být záruka vykonána, výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložil.

K tomuto postupu je nutno uvést, že i když nelze vyloučit, aby nabídka na převzetí záruky za nápravu obviněného byla učiněna až v řízení před odvolacím soudem, měl krajský soud při jejím posuzování přihlídnout jak k jejím formálním náležitostem vzhledem k ustanovení § 4 odst. 1 tr. ř., tak i k jejím materiálním podmínkám. Přitom neměl zejména přehlédnout závažné formální nedostatky nabídnuté záruky, která byla krajskému soudu předložena ve formě přípisu, v němž se pouze uvádí, že „ZV ROH n. p. Strojinvestav potvrzuje převzetí společenské záruky dílenským výborem montážního závodu“ a že „DV ROH byla záruka odsouhlasena 29. 3. 1976“. Dále jsou uvedeni tři přímí vykonavatelé a záruky (jeden za dílenský výbor, jeden za THP záv. montáže a jeden spolupracovník) s poznámkou, že dva posledně jmenovaní jsou vysláni k soudnímu jednání.

Převzetí záruky za nápravu obviněného musí však být projednáno v tom kolektivu pracujících, který na sebe přejímá v případě přijetí záruky odpovědnost za další převýchovu obviněného. Proto také orgán společenské organizace, který před nabídnutím záruky za nápravu obviněného projednává tuto záruku v kolektivu pracovníků, seznámí takový kolektiv s povahou nabízené záruky a projedná způsob jejího provádění a teprve na základě vyjádření kolektivu předloží návrh na převzetí záruky soudu s uvedením způsobu a data jejího projednání v kolektivu pracujících.

Z uvedeného přípisu ZV ROH n. p. Strojinvestav však vyplývá, že odborové organizaci nebyly dostatečně známy především pokyny pro činnost ROH při výchově pracujících porušujících zásady socialistického soužití (schválené sekretariátem ÚRO dne 5. 2. 1973), neboť ve svém návrhu jmenovaný ZV ROH ani neuvedl za tím účelem, aby soudem mohla být posouzena výchovná síla kolektivu, v kterém kolektivu pracovníků byl návrh projednán, zda byl kolektiv seznámen s povahou činu obviněného, jakými výchovnými prostředky bude na obviněného působeno a jak bude jeho chování sledováno. O tom nakonec svědčí skutečnost, že z obsahu žádosti ze dne 17. 3. 1976, adresované ZV ROH (n. p. Strojinvestav Praha) bližší neuvedeným „kolektivem s M.“, která byla patrně připojena ke shora citovanému přípisu tohoto závodního výboru, vyplývá, že kolektiv, který „se dohodl“ zaručit za obviněného, nebyl ani seznámen s jeho trestnou činností, neboť ve zmíněné žádosti ze dne 17. 3. 1976 se uvádí, že jde o soudní spor obviněného pro přestupky proti zákonu, které u něho zjistila při jízdě s motorovým vozidlem hlídka VB, která proto na něho podala trestní oznámení. Má-li však kolektiv pracujících záruku odpovědně provádět, je třeba, aby byl seznámen se skutečnou povahou a motivací trestné činnosti a aby také poznal okolnosti, které vedly k trestné činnosti anebo ji umožnily. Měly být proto vytýkané závažné formální nedostatky v nabídnuté záruce odstraněny a soudem pak pečlivě ověřena a posouzena výchovná síla kolektivu.

Základní pochybení krajského soudu spočívá nejen v tom, že přehlédl uvedené formální nedostatky nabízené záruky za nápravu obviněného a že je neodstranil zejména výsledkem přítomných zástupců ZV ROH, popřípadě kolektivu pracujících, ale spočívá především v nesplnění materiální podmínky, tj., že vůbec nehodnotil povahu a závažnost spáchaného trestného činu, které mají zásadní význam pro úvahu o tom, zda účel trestu uvedený v § 23 odst. 1 tr. zák. a hlediska pro stanovení druhu a

výměry trestu uvedená v § 31 odst. 1 tr. zák. dovolují se zřetelem na nabídnutou záruku za nápravu obviněného uložení trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák.

V uvedeném směru je proto třeba především přihlídnout k tomu, že obviněný se dopustil jako podnapilý řidič motorového vozidla velmi závažného násilného trestného činu proti členům hlídky VB zajišťujícím bezpečný provoz v silniční dopravě. Jel zcela bezohledně a riskantně ve snaze vyhnout se svému důvodnému zadržení a zabránění v další jízdě, a to i za cenu bezprostředního ohrožení a zranění službu konající hlídky VB. Obviněný jednal, jak bylo také znalci psychiatriy spolehlivě doloženo, v prosté opilosti s vyloučením opilosti patické, popřípadě jiného chorobného stavu. Jeho rozpoznávací i ovládací schopnosti byly v době činu zcela zachovány, tj. byly takové, jaké by byly i bez vlivu alkoholu. Rovněž nelze přehlédnout, že obviněný použil vůči hlídce VB motorické síly automobilu a že účinky rozjíždějícího se automobilu byly zvláště důrazné a nebezpečné. Tato okolnost není ovšem vyjádřena v právním posouzení, jak se krajský soud mylně domnívá, neboť jde o hodnocení povahy a nebezpečnosti použité zbraně v rámci hodnocení způsobu provedení trestného činu jako jedné z okolností určujících stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. V této souvislosti nelze také opomenout další významnou skutečnost, že totiž obviněný se dopustil souzeného trestného činu zákeřně, když nejprve automobil na pokyn členů hlídky VB zastavoval a teprve v jejich bezprostřední blízkosti se opět prudce rozjel a najížděl přímo na ně. To opakoval v obou případech, v nichž byl hlídkou VB zastavován. Uváží-li se proto tyto závažné okolnosti případu, které brání podmíněnému odsouzení podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák., i když obviněný byl dosud po všech stránkách příznivě hodnocen, nemohl krajský soud přijmout nabízenou záruku za nápravu obviněného a v důsledku toho obviněnému výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložit ani podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák., neboť v tak závažném případě spáchaném v silniční dopravě nelze mít důvodně za to, že účelu trestu by bylo dosaženo i bez jeho výkonu.